

سخن اول

اگرچه ماه‌هاست که کار کتاب ماه را زمین گذاشته‌ام، اما به حرمت مقام و منزلت مرحوم دکتر شکویی این سر سخن و این شماره را تقدیم خوانندگان عزیز می‌کنم. نیز این اندیشه را داشته‌ام که به عنوان یک معلم تاریخ چگونه می‌توانم درباره زندگی و اندیشه یک جغرافی‌دان بزرگ چیزی بنویسم. لذا به همان سبک و سیاق گزارشگری مورخان این نوشته در وجود آمد. زمانی که دانشجوی لیسانس تاریخ بودم، از دوست عزیزم احمد محمد گرمی سؤالاتی درباره جغرافیا کردم. او دانشجوی جغرافیا در دانشگاه تبریز بود. کتاب فلسفه جغرافیا نوشته دکتر شکویی را به من داد. با دقت و اشتیاق فراوان خواندم و از آن بسیار آموختم. چند سال بعد در گروه تاریخ کتاب‌های درسی، به حیث همسایگی و نیز پیوندهای دیرینه تاریخ و جغرافیا همنشین و همکار مرحومان وحید شیخ‌الاسلامی و آقای وحدانی تبار بودم. دکتر فرجی نیز آن گروه را اداره می‌کرد. دکتر شایان نیز آنجا را کانون فعالی از طرح و تکرار اندیشه در باب جغرافیا ساخته بود. آنان مجله «رشد جغرافیا» را بنیاد گذاردند که علاوه بر استمرار خوب و مفیدی که در عرصه جغرافیا داشته، به عنوان یک مورخ همگان را به این نکته یادآور می‌شوم که در سال ۱۳۶۴ مجله رشد جغرافیا چون ستاره‌ای درخشان و تنها ستاره درخشان این عرصه بود. دکتر شکویی سردبیر آن مجله شد. برای من که از کتاب فلسفه جغرافیا بسیار تأثیر پذیرفته و نکته‌ها آموخته بودم، دیدن شکویی به صورت یک آرزو بود، تا آنکه گفتند او از تبریز به تهران خواهد آمد. آن هنگام من یک دانشجوی فوق لیسانس و ایشان در مقام استاد تمام. لذا احساس ضعف و کوچکی بسیار در خویش در دیدار با او احساس می‌کردم. اما وقتی که آمد و لبخند، مهربانی، صفا، تواضع و به طور کلی رفتار خودمانی او را مشاهده کردم، راحت شدم، اما عظمت او در چشم من چندبرابر شد. خدایش رحمت کند، رفتار و اخلاقش هم به انسان درس می‌داد؛ درس جغرافیای انسانیت.

از آن پس هر گاه که به گروه جغرافیای کتاب‌های درسی می‌آمد از فرصت استفاده کرده، می‌رفتم و نزدیکش می‌نشستم. او خیلی زود مرا شناخت و دریافت و مشوق و راهنمایم شد. مقاله‌ای در معرفی «تحقیقات جغرافیایی آلفونس گابریل» را در همان سال‌ها نوشتم که در آن مجله چاپ شد. کاری که بعدها در کتاب ماه دنبال گردید. لذا من آن مقاله و راه‌اندازی کتاب ماه تاریخ و جغرافیا را دارای پلی می‌دانم که همانا دکتر شکویی است. همچنین عشق و علاقه دکتر شکویی به رونق آن مجله و اینکه می‌دیدم چگونه بی‌تعارف و تکلف کار می‌کند و در واقع کار برای جغرافیا جزئی از وجود اوست سرمشق سال‌های سردبیری کتاب ماه برای این حقیر گردید. خدایش رحمت کند و یادش همواره جاودان.

بر خود واجب می‌دانم از کلیه استادان و محققان حوزه جغرافیا که این شماره ویژه دکتر شکویی را با همکاری خویش به منصفه ظهور رساندند تشکر نمایم. شاید برکت وجود آن مرحوم را بتوانم مقدمه‌ای برگسترده شدن همکاری استادان جغرافیا با کتاب ماه تاریخ و جغرافیا بدانم. تاکنون در این بُعد چندان توفیقی نداشته‌ایم و امید آن داریم که بیش از پیش جغرافیا را در این نشریه پررنگ ببینیم. نیز در فراهم آمدن این شماره آقای محمدحسین بوچانی سعی بسیار داشته‌اند که از ایشان صمیمانه تشکر می‌کنم. خیراندیش